

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ НИЗОМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

ТАРИХ ФАКУЛЬТЕТИ

**“ Миллий ғоя, маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими “ йўналиши
404-гуруҳ талабаси **Л.Дониёвнинг****

REFERAT

МАВЗУ: МУСТАҚИЛЛИК ВА МАЪНАВИЙ РУҲИЙ ЮКСАЛИШ

Илмий раҳбар: У. Мусаев.

Кафедра мудири: М. Собирова.

ТОШКЕНТ-2014

Мавзу:МУСТАҚИЛЛИК ВА МАЪНАВИЙ РУҲИЙ ЮКСАЛИШ

Режа:

Кириш

Асосий қисм:

1. Мустақиллик —энг олий неъмат.
2. Мустақилликдан сўнг маънавиятга бўлган эътибор.
3. Халқимиз маънавий рухий дунёқарашининг юксалиши.

Хулоса

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

Кириш

Мавзунинг долзарблиги.

Мамлакатимиз мустақилликни қўлга киритган дастлабки кундан бошлаб миллатнинг маънавиятига эътибор қаратиш долзарб вазифа бўлиб майдонга чиқди. Ушбу вазифага дастлабки эътиборни Республика Президенти И.А.Каримов қаратди ва миллат маънавиятини юксалтириш, инсонни ахлоқий ва маънавий юксалтириш масаласи давлат раҳбарининг энг муҳим вазифаларидан эканлигини алоҳида таъкидлади.¹ Давлат раҳбарининг ушбу масалага эътибори ўз вақтида бўлган эди, чунки “Совет” тузуми емирилиб, 130 йиллик сиёсий қарамликдан қутулиб, қайта қад ростлаган мустақил давлатчилиكنинг қиёфасини шакллантириш керак эди. Социализм ғояларининг халқимиз ҳаётига четдан зўравонлик билан жорий этилгани, улар халқимизни манқуртлаштириш учун хизмат қилгани очик ҳақиқат эди. Келажак тараққиёт тақдирини маънавий жиҳатдан етук одамлар ҳал қилади. Шундай экан, давлат тузумини, жамият ҳаётини демократлаштириш, иқтисодий ислохатларни чуқурлаштириш баробарида маънавиятга ҳам доимо алоҳида эътибор қаратиш талаб этилиши воқеий заруратдир.

Юртбошимиз қатор маърузаларида “юксак маънавият – келажак пойдевори” дея бу соҳада эришилган ютуқларни тилга олиш билан бирга келажак йўналишларни ҳам батафсил таҳлил этиб берди. “Эндиги асосий вазифа кишиларимизнинг мустақил фикрлашга ўрганиши, ўзига ишончининг орта боришидир” деб таъкидлайди И.А.Каримов. Бунинг учун ҳар биримиз “босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаб”, “буюк маданиятимиз томирларига, қадимий меъросимиз илдизларига қайтиб, ўтмишимиздаги бой анъаналарини янги жамият қурилишига тадбиқ этмоғимиз керак”.

Дарҳақиқат, қайд этиш лозимки, Ўзбекистон Президенти И.Каримовнинг деярли ҳар бир нутқида маънавият масаласига эътибор қаратилади, ҳар бир китобида алоҳида боб ажратилади. Булар йиғилиб 1994 йилда “Истиқлол ва маънавият” номли китоб бўлиб биринчи марта босилиб чиқди. 1997-1998

¹И.А.Каримов. “Истиқлол ва маънавият” Т., Ўзбекистон 1994. 65 б.

йилларида “Маънавий юксалиш йўлида” (“На пути духовного Возрождения”) номи билан яна ўзбек ва рус тилларида тўлдирилиб қайтанашр қилинди.

Булардан ташқари қатор учрашувлардаги Президент нутқлари, савол-жавоблари ва суҳбатларини ҳам қайд этишни лозим. Айниқса, президентимиз “Маънавий мерос қудрати” (Ўзбекистон мустақиллиги бир йиллиги тантаналарида сўзланган нутқ), “Халқни Ватан манфаатлари бирлаштиради” (Ёзувчилар билан суҳбат), “Юксак малакали мутахассислар – тараққиёт омили” (Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясининг очилиш маросимида сўзланган нутқ), “Ватан ҳамма нарсадан мўътабар” (Мустақилликнинг беш йиллигидаги байрам табриги), “Маънавий қадриятлар ва миллий ўзликни англашнинг тикланиши” (“Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари” китобидан), “Жамиятимиз мафкураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин” (“Тафаккур” журнали бош муҳаррири саволларига жавоблар), “Тарихий хотирасиз келажак йўқ” (Тарихчи олимлар билан суҳбат), “Миллий истиқлол мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир” (“Фидокор” газетаси муҳбири билан суҳбат), “Эғали юрт эркини бермас” (2000 йил август Олий мажлис сессиясида сўзланган нутқ), “Аллоҳ қалбимизда, юрагимизда” каби қатор асарларида маънавият, халқимиз маънавий дунёқарашини юксалтириш масалаларига оид муҳим фикрлар, янгича ғоялар олға сурилган.

1994 йил баҳорида “Маънавият ва маърифат” республика жамоатчилиқ марказини тузиш ҳақида Президентнинг фармони чиқди. 1996 йил сентябрда ушбу марказ фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида яна алоҳида Фармон бўлди ва унинг асосида Вазирлар Маҳкамаси махсус қарор қабул қилди. Ниҳоят 1999 йилга келиб, бу марказ Республика Маънавият ва маърифат кенгашига айлантирилди.

Аслида, мустақиллик – олий неъмат. Чунки дунё халқлари тарихидан маълумки, мустақиллик ҳеч бир халқ учун жўн, оддий масала эмас, у ҳеч қачон осонлик билан қўлга киритилган эмас. Шунингдек, маънавият масаласи ҳам

енгил-елпи ёки юзаки ҳал қилиб кетиладиган иш эмас. Шу сабабли охирги йилларда бу соҳага турли фан мутахассислари алоҳида аҳамият қаратмоқдалар. Низомий номидаги ТДПУ тарих факультети махсус бўлими қошида “Маънавият асослари” мутахассислик йўналишининг ташкил этилиши ҳам бу соҳага жиддий эътибор берилаётганининг ёрқин нишонасидир. Бизнинг ушбу курс ишимиз ҳам ушбу масалага оид бўлиб, мустақилликдан сўнг миллий маънавиятимизга бўлган эътибор, унга давлат сиёсати даражасидаги масала сифатида қаралиши, юртимизда амалга оширилаётган маънавий ислохотлар мавзусига бағишлангандир. Албатта, бу муаммо ўта жиддий ва мураккаб бўлиб, биргина курс иши доирасида тўлиқ ҳал қилиниши имкондан ташқари. Шундай бўлса ҳам, биринчи уриниш сифатида имкон қадар ҳаракат қилинди. Ушбу курс иши мустақиллик масаласига эътиборни қаратади, бу даврда юртимизда маънавиятнинг юксалиши йўлида амалга оширилаётган ислохотлар моҳиятини ёритиб беради. Шу сабаб, ушбу курс иши мавзусининг долзарб мавзудир.

Мавзунинг мақсади шундан иборатки, курс иши мавзусида белгиланган мустақиллик даврида юртимизда маънавий ислохотлар натижасида амалга оширилган ишлар, ютуқлар, халқимизнинг маънавий рухий дунёқарашидаги ўзгаришлар моҳиятини ёритишдир.

Мавзунинг вазифалари эса:

- мустақиллик халқимиз учун олий неъмат эканлигини илмий далиллар асосида асослаб бериш;
- мустақиллик даврида амалга оширилган маънавий ислохотлар моҳиятини ёритиш;
- халқимиз маънавий рухий дунёқарашининг юксалишини илмий – назарий жиҳатдан асослаб бериш.

Мустақиллик –энг олий неъмат

Мустақилликнинг жамият тараққиётидаги тутган ўрни ва ахамияти тарихнинг бурилиш давларида бениҳоя ортиб боради. Бунинг ўзига яраша сабаблари ва қонунлари бор. Чунки мамлакатнинг иқтисодий қудратини унинг эртанги кунини, умуман жаҳон цивилизация тараққиётида тутган ўрнини пировард натижада мустақиллик ҳал этади. Мустақиллик бор экан, илм-урфон ривожланади, жамият тараққий этади. Айниқса, бугунги глобаллашув шароитида бу нарсаяққол кўринмоқда. Чунки дунёда содир бўлаётган воқеалар, ер юзидаяпайдо бўлган уруш ўчоқларининг ортиб бориши, унда минглаб-миллонлаб инсонларнинг қирилиб борётганлиги кўриб, мустақилликнинг нақадар азиз эканлигини ҳис этасан киши.

XX асрнинг сўнгги ўн йиллиги инсоният тарихида катта ўзгаришларга сабабчи бўлган сифатида тарихда қолди. Мана шу даврлардан бошлаб дунё миқёсида шу жумладан, Ўзбекистон ҳаётида ялпи янгиланишлар ва ўзгаришлар амалга оширилаябошлади. Жамият ҳаётининг барча соҳасидаги янгиланишлар инсон ҳаётининг ўзгаришига ва жамиятнинг юксалишига катта таъсир кўрсатадиган имкониятларни яратиб бера бошлади. Жамият ҳаётидаги амалга оширилган янгиланишлар, маънавийтимизни юксалишини таъминлаб бериш билан бирга Ўзбекистонни маънавий янгиланишлар дастурига эга бўлган мамлакат сифатида жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнини топиш имкониятини яратиб бера бошлади. Бу эса ўз-ўзидан бўлгани йўқ, бунинг бош сабаби юртимизда қўлга киритилган мустақиллик, мустақиллик натижасида эса халқимизга яратилган шарт –шароит, имкониятлардир.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда амалга оширилаяётган янгиланишлар жамиятнинг янада юксалишига жамиятнинг ҳаёти ва тараққиётини белгилаяб берадиган чуқур дунёқарашга, юксак тафаккур ва маънавиятга эга бўлган фуқароларни шакллантириш имкониятларини кенгайтириб бермоқда. Жамиятдаги янгиланишларни амалга ошириш тарихий зарурият ва бу жараёнда маънавиятнинг алоҳида ўз ўрни борлиги тўғрисида алоҳида гапириб Президентимиз И.А.Каримов шундай дейди:

«Бугунги кунда мамлакатимизда янги ҳаёт, янги жамият пойдеворини барпо этишда эркин фуқаро маънавиятини шакллантириш масаласи биз учун ғоят долзарб аҳамиятга эга»¹.

Мустақиллик туфайли жамиятдаги янгиланишларни юксалтириш учун амалга оширилаётган ислохотларнинг самарадорлиги янада кучли бўлиши, авваламбор, халқимизнинг бой маънавиятини тикланиши, миллий маънавиятимизни ташкил этган асосий заминларни авайлаб асралиши, маънавиятимизнинг таркибий қисмлари янада ривожлантирилиши, қолаверса, жамият аъзолари тафаккурининг замон талаби даражасида ўзгариб бориши билан ҳам узвий боғлиқдир. Буларнинг барчаси юртимизда тинчлик ва барқарорликнинг таъминлаганлиги, халқимизнинг тинчликда яшаши, олижаноб ва фидокорона меҳнатлари натижасидир.

Бир пайтлар “иккинчи даражали” одамлар сифатида менсимаслик, мустамлакачилик сиёсати сабаб, халқимиз бениҳоя камситишлар, зрлигу зўравонлик ситамларини тотиб яшади. Етмиш йилдан ортиқ вақт давомида не-не кўргуликларни кўрдик, қатоғонлик сиёсати сабаб, не бир буюк ота-боболаримиздан ажралдик, қанчадан-қанчадан бойликларимиз большевик деб аталмиш босқинчилар томонидан талон-тарож қилинди. Бу кунлар, бу машъум кунлар ҳали ҳам қалбимизда катта бир армон бўлиб турибди. Қалбимиздаги шу армонни агар қалб яраси деб атасак, мустақиллик унга қўйилган малҳамдир.

Мустақиллик, айниқса, бугун жуда ҳам азиз, биз учун ғоят муқаддасдир бир жумладир. Зеро, уруш ўчоқлари тез-тез пайдо бўлаётган (аниқроғи, муайян кучлар томонидан атайлаб ташкил этилаётган), халқимизни ўзлигидан, миллий қадриятларидан бегоналаштиришга уринаётган ҳар турли ёт ва бузғунчи кучлар кучаяётган бир пайтда биз мустақилликни бир олий неъмат, тақдирнинг, яратганнинг бизга берган инъоми сифатида янада қадрлашимиз керак. Хўш, бунинг учун нима қилиш керак бўлади?

¹ И.А.Каримов. «Юксак маънавият-енгилмас куч» Тошкент, «Маънавият», 2008, 76-бет.

Бунинг учун юртмизда яшаётган ҳар бир фуқаро, у ким бўлишидан қатъий назар, ўз вазифасига сидқидилдан содиқ бўлиши, виждонан яшаши, меҳнат қилиши, ўз вазифасини мукаммал адо этиши лозим; ўз оиласи, қўни-қўшни, малласи, яқинлари ҳақида ўйлаши, уларнинг манфаатини ўз манфаати билан уйғун ҳолда кўра билиши зарур; бугун турли усул ва воситалар орқали тарқалаётган, турли кўринишга эга бўлган ҳар турли ғоя ва мафкураларни бир-биридан ажрата билиш имкониятига, салоҳиятига эга бўлишимиз керак, бунинг учун эса албатта ўқишимиз, атрофда содир бўлаётган воқеа –ҳодисаларни кузатишимиз, таҳлил қилишимиз, теран фикрлаб, тезликда зарур, тўғри хулоса чиқара олишимиз лозим;

Мустақиллик осон қўлга киритилмаган. Бу йўлда не-не ота-боболаримиз ўз жонларини тикканлар. Айтишимиз мумкинки, биз эришган бу мустақиллик кунларида фидойи ота-боболаримиз, шу тақдири, қисмати топталган инсонларнинг ҳаққи, хизмати бор. Буларни унитиш гумроҳликдир, қўпол қилиб айтганда, нонкўрликдир.

Хулоса қилиб айтганда, мустақиллик ҳақиқатдан ҳам, биз учун олий неъмат. Уни қадрлаш, уни сақлаш, келгуси авлодларга қадрият сифатида етказиш биз учун ғоят муҳим вазифа, олдимизда турган инсонийлик бурчимиздир.

Мустақилликдан сўнг маънавиятга бўлган эътибор

Инсоният тарихи шуни исботлаб бердики жамиятнинг тақдири, унинг ривожланиши, жамият аъзоларининг ўз олдиларига қўйган мақсадга эришишлари ҳар жиҳатдан баркамол бўлган инсонларга боғлиқдир. Шунинг учун ҳам мустақилликнинг илк кунлариданоқ ҳар томонлама баркамол шахсни, комил инсонни тарбиялаб вояга етказиш давлатимиз сиёсатида алоҳида ўрин тутиб келмоқда.

Мамлакатимиз мустақилликни қўлга киритган дастлабки кундан бошлаб миллатнинг маънавиятига эътибор қаратиш долзарб вазифа бўлиб майдонга чиқди. Ушбу вазифага дастлабки эътиборни Республика Президенти И.А.Каримов қаратди ва миллат маънавиятини юксалтириш, инсонни ахлоқий ва маънавий юксалтириш масаласи давлат раҳбарининг энг муҳим вазифаларидан эканлигини алоҳида таъкидлади.¹ Давлат раҳбарининг ушбу масалага эътибори ўз вақтида бўлган эди, чунки “Совет” тузуми емирилиб, 130 йиллик сиёсий қарамликдан қутулиб, қайта қад ростлаган мустақил давлатчиликнинг қиёфасини шакллантириш керак эди. Социализм ғояларининг халқимиз ҳаётига четдан зўравонлик билан жорий этилгани, улар халқимизни манқуртлаштириш учун хизмат қилгани очиқ ҳақиқат эди. Келажак тараққиёт тақдирини маънавий жиҳатдан етук одамлар ҳал қилади. Шундай экан, давлат тузумини, жамият ҳаётини демократлаштириш, иқтисодий ислохатларни чуқурлаштириш баробарида маънавиятга ҳам доимо алоҳида эътибор қаратиш талаб этилиши воқеий заруратдир.

Юртбошимиз ўз маърузаларида “юксак маънавият — келажак пойдевори” дея бу соҳада эришилган ютуқларни тилга олиш билан бирга келажак йўналишларни ҳам батафсил таҳлил этиб берди. “Эндиги асосий вазифа кишиларимизнинг мустақил фикрлашга ўрганиши, ўзига ишончининг орта боришидир”² деб таъкидлайди И.А.Каримов. Бунинг учун ҳар биримиз “Босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаб”, “буюк маданиятимиз

¹И.А.Каримов. “Истиқлол ва маънавият” Т., Ўзбекистон 1994. 65 б.

² Каримов И.А. Маънавий юксалиш йўлида. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998, 11-бет.

томирларига, қадимий меъросимиз илдизларига қайтиб, ўтмишимиздаги бой анъаналарини янги жамият қурилишига тадбиқ этмоғимиз керак”.

Дарҳақиқат, қайд этиш лозимки, Ўзбекистон Президенти И.Каримовнинг деярли ҳар бир нутқида маънавият масаласига эътибор қаратилади, ҳар бир китобида алоҳида боб ажратилади. Булар йиғилиб 1994 йилда “Истиқлол ва маънавият” номли китоб бўлиб биринчи марта босилиб чиқди. 1997-1998 йилларида “Маънавий юксалиш йўлида” (“На пути духовного Возрождения”) номи билан яна ўзбек ва рус тилларида тўлдирилиб қайтанашр қилинди.

Булардан ташқари қатор учрашувлардаги Президент нутқлари, савол-жавоблари ва суҳбатларини ҳам қайд этишни лозим. Айниқса Президентимиз “Маънавий мерос қудрати” (Ўзбекистон мустақиллиги бир йиллиги тантаналарида сўзланган нутқ), “Халқни Ватан манфаатлари бирлаштиради” (Ёзувчилар билан суҳбат), “Юксак малакали мутахассислар – тараққиёт омили” (Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясининг очилиш маросимида сўзланган нутқ), “Ватан ҳамма нарсадан мўътабар” (Мустақилликнинг беш йиллигидаги байрам табриги), “Маънавий қадриятлар ва миллий ўзликни англашнинг тикланиши” (“Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари” китобидан), “Жамиятимиз мафкураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин” (“Тафаккур” журнали бош муҳаррири саволларига жавоблар), “Тарихий хотирасиз келажак йўқ” (Тарихчи олимлар билан суҳбат), “Миллий истиқлол мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир” (“Фидокор” газетаси муҳбири билан суҳбат), “Эғали юрт эркини бермас” (2000 йил август Олий мажлис сессиясида сўзланган нутқ), “Аллоҳ қалбимизда, юрагимизда” каби қатор асарларида маънавият масалаларига оид муҳим фикрлар, янгича ғоялар олға сурилган.

1994 йил баҳорида “Маънавият ва маърифат” республика жамоатчилиқ марказини тузиш ҳақида Президентнинг фармони чиқди. 1996 йил сентябрда ушбу марказ фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида яна алоҳида Фармон бўлди ва унинг асосида Вазирлар

Маҳкамаси махсус қарор қабул қилди. Ниҳоят 1999 йилга келиб, бу марказ Республика Маънавият ва маърифат кенгашига айлантирилди.

Сиёсий, ҳуқуқий томондан билимдон, боғлиқлиги жараёнларини мустақил ҳолда тушуна оладиган маънавий етук баркамол инсонлар жамиятнинг маънавий ҳаётини юксалтиришда ва жамиятни янгиланиб боришида асосий рольни ўйнайди. Жамиятдаги янгиланишларни амалга ошириш тарихий заруриятдир, шу тарихий заруриятни юзага келтирган сабаблар мавжуддир, қолаверса, жамиятни янгиланиш жараёни узок давом этган қарамликдан озод бўлган ва янгича ижтимоий муносабатлар қарор топиб бораётган мураккаб вазиятда амалга оширилмоқда. Жамиятни янгиланиб бориш жараёнида унга тўсиқ бўладиган турли хил жараёнлар мавжуд бўлиши табиийдир.

Янги жамиятнинг пойдеворини мустаҳкам қилиб яратиш, кўп миллатли Ватанимизда тинчлик ва барқарорликни сақлаб қолиш, **маънавий юксалишимизнинг** асосчилари бўлган маънавий етук баркамол инсонларни шакллантириб бориш мақсадида Президентимиз раҳбарлигида кўплаб чоратadbирлар амалга оширилмоқда, бунга мисол тариқасида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши, Узлуксиз таълим тизимининг жорий этилиши ва бошқа ўзгаришлар.

Жамият тараққиётининг ҳар бир янги босқичи кишиларнинг маънавиятнинг, инсоннинг билим, ақл-идрок, маънавий-маърифий камолотгга бўлган эҳтиёжи тўла қондириладиган босқич ҳеч қачон бўлмайди. Инсониятнинг маънавиятга бўлган эҳтиёжи ниҳоясиздир. Жамият тараққиёти олдинга қараб тадрижий ривожланиб, тобора такомиллашиб, кенгайиб, чуқурлашиб боргани каби маънавий-маърифий камолотнинг ҳам сўнги нуқтаси бўлмайди. Маънавият соҳасида бир эҳтиёжнинг қондирилиши яна кўплаб талаб ва эҳтиёжларни юзага келишига, янги эҳтиёжларнинг руёбга чиқиши эса жамият тараққиётини ўтмишдан келажакка томон тўхтовсиз илгарилаб боришига имкон яратади. Жамиятнинг маънавий ва маърифий тараққиёти шу тариқа абадий давом этаверади.

Агарда маънавий-маърифий эҳтиёж ва зарурият бўлмаса, инсон камолоти ҳам тўхтайди, жамият тараққиёти сустлаши, секинлашиб кетади. Ана шу жиҳатдан олганда, маънавият ва маърифат инсон, халқ, миллат тараққиёти учун беҳад муҳимдир. Маънавий камолот жамият тараққиётининг зарур омиллидир. Ислоҳ Каримов “Маънавият инсоннинг, халқнинг, жамиятнинг давлатнинг куч-қудратидир”¹, деб бежиз айтмаган. Зеро, маънавий етук баркамол инсонлар жамиятда амалга ошириладиган янгиланишларда қандай мақсадлар кўзланаётганини тезда англаб оладилар.

Асрлар мобайнида маънавий етук инсонларни вояга етказиб, уларни жамиятни юксалиб бориш жараёнида фаол бўлишларини таъминлаб келган халқимиз ўзининг бой маънавий меросига эгадир. Аجدодларимизнинг бой маънавий мероси ўз даврида минтақамизни дунёга танилишига кўплаб мамлакатларга намуна бўлишига сабабчи бўлиб келган. Абу Али ибн Сино, Абу Наср Фаробий, Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур, Мирзо Улуғбек ва бошқа кўплаб зотлар борки, уларсиз халқимизнинг тарихий тараққиётини тасаввур қилиш қийин.

Ўзбекистон мустамлака бўлиб, қарамлик ҳолатида яшаб келган даврда халқимизнинг бой маънавий меросини йўқотишга ҳаракатлар бўлиб ўтди, инсонни маънавий камолотини таъминлаб беришга хизмат қилувчи омилларга етарли даражада эътибор берилмади. Бундай салбий ҳолатлар тўғрисида гапириб Президентимиз И.А.Каримов шундай фикрни айтиб ўтди: «Биз кўп йиллар давомида маърифат ва маданиятга нотўғри муносабатда бўлдик. Унга сарфланаётган маблағлар доим бошқа соҳалардан кам бўлди. Натижада биз бу масалада орқада қолиб кетдик»².

Ўзбекистонда жамият ҳаётини демократлаштиришда, Озод ва обод Ватанни яратишда, эркин фикрлай оладиган инсонларни шакллантиришда маънавий-маърифий ишларни кучайтириш катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам уларни кучайтириш бугунги куннинг долзарб муаммоларга

¹И.А.Каримов. Ўзбекистон, миллий истиқлол иқтисод, сиёсат мафкура. 1-жилд. Т.: “Ўзбекистон”, 1996, 80-б

² И.А.Каримов. «Юксак маънавият-енгилмас куч». Т., «Маънавият», 2008 й, 79-бет.

айланди. Президентимиз бугунги кундаги муҳим вазифалардан бири ёшларни ҳар жиҳатдан тарбиялаб, уларни Ўзбекистоннинг равнақи йўлида фидойи инсонларга айлантириш масаласида эканлигини доимо таъкидлаб келмоқдалар.¹

Президентимиз мустақилликдан сўнг ёшлаб тарбиясига эътиборни қаратаркан, маънавий баркамол инсонларни тарбиялаб вояга етказиш, бунда тарбиячи устозларнинг, ота-она ибратининг, ижодкорларнинг, оиланинг, ота-она ибратининг, маҳалланинг, маданий-оқартув муассасаларининг ўрни катта эканлигини доимо таъкидлаб келмоқдалар. Мана шу омиллар аجدодларимизнинг маънавий меросини авайлаб асрашда, уларни янада бойитишда жамиятдаги маънавий ютуқларни қўлга киритишда, амалга оширилган янгиланишларда ўзига яраша катта аҳамиятга эгадир. Жамиятнинг юксалиб, ўзгариб боришини асосий сабабчиси бўлган вояга етиб келаётган ёшларнинг маънавий тарбияси доимо жуда долзарб бўлиб келган ва бугунги кунда ҳам унга катта эътибор бериб келинмоқда. Чунки ёшлар аجدодларимиз бой маънавий меросини авайлаб асровчилар, уларни янада ривожлантирувчилардир.

Ўзбекистоннинг эртанги кунга бўлган ёшларни маънавий баркамол етук инсонлар сифатида вояга етказиб беришни таъминлаш барчамизнинг бурчимиз ва вазифамиздир. Бўлажак педагоглар сифатида биз ҳам бу масалани чуқур ҳис этишимиз ва келгуси ҳаётимизда албатта бу масалани теран англаб яшашга интилоғимиз керак.

Умуман олганда, ушбу жараёнда ҳеч ким ташқарида қолиши керак эмас. Сўнгги вақтларда ҳаётимизда ёшларнинг маънавий тарбиясига салбий таъсир кўрсатувчи ҳолатлар кўзга ташланмоқда. Улар оммавий ахборот воситаларидан фойдаланган ҳолда ёшларимизнинг қалбини эгаллашга уларнинг ҳаётига сингиб кириб боришга ҳаракат қилишмоқда. Ёшларни маънавий жиҳатдан бузишга сабабчи бўлган бундай ҳолатларни олдини олиш

¹Каримов И.А. Юксак маънавият-жамият тараққиётининг асоси. 7-жилд, Тошкент, «Ўзбекистон», 1999, 45-бет.

бугунги куннинг долзарб масаласи эканлигида гапириб Президентимиз шундай дейдилар: «Барчамиз –қаерда, қандай лавозимда ишламайлик, жамиятимизнинг инсонийлик ва ахлоқий ақидаларини поймол қиладиган ана шундай тажовузкорлик кўринишларига қатъий равишда қарши туришимиз лозим. Бундай муносабат жамоатчилигимиз, халқимизга ҳам маъқул бўлади, деб ишонаман»¹.

Халқимизнинг маънавий жиҳатдан юксалиб боришига қаратилган миллий ғоя тарғиботи, ёшлар ўртасида бошланган мафкуравий, ғоявий тарбия узлуксиз бўлиши керак. Бундай масъулиятли жараён танаффуссиз давом этиши керак ва ҳеч қачон бўшлиққа ўрин қолдириш керак эмас.

Ўзбекистон турли –туман миллатлар яшайдиган кўпмиллатли мамлакатидир. Халқ эса –юрт бойлиги. Юрт бойлиги бўлган мана шу халқни маънавий етук халқ сифатида шакллантириб бориш жамиятдаги янгиланишларнинг янада самарали бўлишига сабабчи бўлади.

Жамият аъзоларининг маънавий юксалиши хусусиятлардан бири уларнинг маънавий меросга бўлган муносабатлари билан бирга ўз она тилисига бўлаётган муносабатидир. Ҳар бир инсонни ўзлигини англай олиши, миллий менталитети аجدодлар ва авлодлар ўртасидаги руҳий ва маънавий боғлиқлик доимо тил орқали намоён бўлиб келган. Инсон дунёга келиши билан унинг вояга етиб бориш жараёнида барча эзгу фазилатлар ва хислатлар инсоннинг қалб кўрига ўз халқининг она тилиси орқали кириб боради. Аждодларимиз асрлар мобайнида янги туғилган гўдак қулоғига азон айтиб келишган, гўдаклик чоғидаёқ она тилида алла эшитган. Ҳарбирмиллатнингўз она тилисимавжуддирвабутилуларнингруҳивағуруридир. Тилинийўқотган, унданайрилганхалқўзғуруриданайрилади. Қарамликйилларидахалқимизнинг она тилигабўлганхуружларданҳамғаразлимақсадларкўзланганэди, тилнийўқотмоқлик ўзликнийўқотмоқликдир. Она тилимизниавайлабқолишваунимавқеиниоширишмақсадида 1989 йилда она

¹ И.А.Каримов. «Юксак маънавият –енгилмас куч». Т., «Маънавият», 2008, 80-бет.

йилда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси» давлат тилининг мақоми ҳуқуқий жиҳатдан мустақамлаб қўйилди. Қарамлик йилларида Совет тизими қўллаб ҳалқларнинг тиллари гатаз йиқларни қучайтирган, уларнинг мавқеини туширишга ҳаракат қилган эди. Она тилига ҳурмат юксак маънавият белгиси бўлган лиги учун ҳам мустақилликнинг тил кунлари дан оққўп миллатли Ўзбекистонда қўллаб миллатлар ўз она тилисини мавқеини оширишимизни кониға эга бўлдилар.

Бугунги кунда Ўзбекистонда қўллаб миллатлар ўз она тилисида илмолишимизни кониға эга бўлдилар, бугунги кунда қўллаб миллатлар ўз она тилисида газета ва журналлар чиқаришимизни кониға эга бўлдилар. Буларнинг барчаси юртимизда миллати дан қатъий назар ҳар биринсонни маънавий жиҳатдан вояга етказишга қаратилган сиёсат натижасидир.

Турли миллат вакилларининг ўзга миллат вакилларининг тилини ҳурмат қила билиши ҳам юксак маънавият белгисидир.

Мустақиллик йилларида қўп миллатли Ўзбекистонда турли миллат вакилларининг давлат тилига ҳурматда бўлиб келиши амалда ўз ўрнини топиб келмоқда.

Бугунги кунда қўллаб ҳужжатлар давлат тили дарасийлаштириб келинмоқда.

Аждодларимизнинг бебаҳобойлиги ҳисобланган она тилимизни авайлаб асраш уни ҳаётда кенг қўллаш олишлик ҳам юксак маънавият белгисидир.

Мустақиллик йилларида Совет тизими олиб борган сиёсати қибатида она тилига муносабат борасида ги ллатларга барҳам беришга қатъий борқаратиб келинмоқда. Бугунги кунда она

тилимиз ҳаётимизни барчаси ҳаларида таълим ватарбияжараёнларида кенг қўлла ниб келинмоқда.

Бугунги кунда жамиятимизда тил маданиятини янада ошириш соҳасида қўлла биш лар қилиниши зарурлиги сезилмоқда. Она

тилининг ҳурмат қилиниши ҳаётда кенг қўлланилиши унинг мавқеини ошириш билан бирга инсон маънавий камолотининг омиллари дан бирига айланди. Шу

билан бирга бу масалада ҳам ютуқлар билан бирга айрим камчиликлар ҳам йўқ эмас, аммо аста-секинлик билан тил билан боғлиқ муаммолар ҳам ҳал этилиб борилади, чунки, жамиятимизда бўлаётган ўзгаришлар, маънавий юксалишлар босқичма-босқич давом этмоқда.

Халқимизнинг маънавий камолотини ифодалаб берувчи фазилатлардан бири- халқнинг Ватанга муҳаббат туйғусини ҳис қила билишлигидир.

Ватанга муҳаббат туйғуси туғма хусусий эмас, балки улғайиб бориш жараёнида шаклланиб инсон юрагига чуқур сингиб борувчи фазилатдир. Ватан туйғусини ҳис қила билишлик муқаддас туйғу ва юксак маънавият белгиси эканлиги тўғрисида гапириб, Президентимиз шундай дедилар: «Барчамизга маълумки, инсон ўзлигини англагани, насл-насабини чуқурроқ билгани сари юрагида Ватанга муҳаббат туйғуси илдиз отиб, улғая боради. Бу илдиз қонга теран бўлса, туғилиб ўсган юртга муҳаббат ҳам шу қадар юксак бўлади»¹.

Ҳар бир инсон учун ўзи туғилиб ўсган, яшаб келаётган Ватани муқаддасдир. Мана шу Ватаннинг бугунги куни ва келажаги учун қайғуришни ҳис эта олишлик инсоннинг маънавияти қандай даражада эканлигини белгилаб беради. Ўз Ватанининг эртанги куни учун қайғура оладиган инсон юксак маънавият соҳибидир. Ўз Ватанидан фахрланиш ҳисси ҳар бир инсоннинг қалбида юрагида бўлиши лозим. Кўп миллатли Ўзбекистонда ҳар бир фуқаронинг юрагига ва қалбига ягона Ватан туйғусини сингдириб бориш тарихий заруриятдир.

Ўзбекистон ёшлар мамлакати бўлганлиги учун ҳам уларни Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаб боришга катта эътибор қаратиб келинмоқда. Улғайиб келаётган ёшларни Ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳар бир фуқаронинг бурчи ва вазифасидир. Ватанимиз тарихини мукаммал ўрганиш, улуғ алломаларимизни билиб бориш ҳар бир инсонда ўз Ватанининг ўтмиши билан ғурурланиш туйғусини шакллантириб беради.

¹ И.А.Каримов. «Юксак маънавият-енгилмас куч». Т., «Маънавият», 2008, 90-бет.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда дунёвий тараққиётга, унинг энг илғор ютуқ ва натижаларига таянадиган дунёвий давлатни барпо этишга ҳаракат қилинмоқда. Дунёвий давлатни онсонлик билан ва қисқа муддатда яратиб бўлмайди. Бундай давлат мустаҳкам омилларга асосланган омиллар каторига биз учун муқаддас бўлган ислом динини ва диний қадриятларни кўрсатиб ўтсак бўлади.

Тарихимизга назар ташлар эканмиз, минтақамиз тарихида қудратли давлатларнинг юзага келишида диний қадриятларнинг ўрни катталигини кўриб ўтсак бўлади. Ҳаёт тажрибаси шуни исботлаб бердики дунёвий ва диний қадриятларга суянган ҳолда юзага келган давлатлар қудратли ва кучли бўлган, улар тарихда узоқ вақтлар давомида яшаб келган.

Мустақилликнинг илк кунлариданоқ Ўзбекистонда жамият ҳаётини демократиялаштиришга, жамият тафаккурини бутунлай янгилашга катта эътибор қаратиб келмоқда. Бу борадаги янгиланишларни амалга оширишда дунёнинг тараққий этган мамлакатларнинг ҳаётий тажрибаларидан фойдаланишга катта эътибор қаратилмоқда.¹

Жамият ҳаётини демократлаштириш, жамият тафаккурини янгилаш, қисқа муддатда амалга оширилмайди, балки узоқ давом этадиган узлуксиз жараёндир. Мана шундай жараёнда барча фуқароларнинг масъулиятни ҳис қилган ҳолда онгли равишда иштирок этишлари катта аҳамиятга эгадир. Миллий қадриятлар, юксак маънавият бугунги кунда Ўзбекистонни янги ижтимоий –сиёсий тузум талаблари доирасида умумий янгиланишларни муҳим бўғинига айлантирилди.

Маънавият соҳасидаги янгиланишлар Ўзбекистонда жамият ҳаётини демократиялаштиришда катта роль ўйнади фуқароларнинг маънавий даражаси жамиятнинг умумий ҳолатини ўзгартиради. Янгиланганахлоқийетуклик, юксаконг, маънавийкамолот Она Ватанимизнинг тараққиёти белгилайди.

¹Маънавий юксалиш йўлида. (Муаллифлар жамоаси) Тошкент, «Маънавият» 2008, 12-бет.

Унинг тараққиётининг иданган имкониятларини юзага келтиради.

Бугунги кунда юртимизда амалга оширилаётган демократиялаштириш жараёни жамиятта фақурининг янги ланиши ўзига хос ҳолда амалга ошириб боришмоқда.

Жамиятимизда янги ланишлар жараёни биргасоҳаларда шу жумладан маънавият соҳасида ҳам тадрижий – эволюцион соҳотлар йўли орқалигина амалга оширилмоқда.

Тарихий тажриба шуни кўрсатдики, жамиятаъзоларининг дунё қараши, эътиқодиватафақурида демократик тамоишларнинг ва демократик қарашларнинг кенгайиб мустаҳкам ланиб бориши жамиятнинг юксалиб боришомили бўлиб келган.

Жамиятимизнинг моддий турмуш даражасининг, ортиб боришида унинг маданий савиясини ривож ланиб боришида, маънавият соҳасида янги ланишларнинг алоҳида ўрни бордир.

Ҳар қандай жамиятнинг шу жумладан Ўзбекистоннинг жамият ҳаётини демократиялаштириш ва жамиятнинг янги ланиб бориши, шу давлатнинг тараққиёт маҳсули ҳисобланади. Ўзбекистоннинг бусоҳадатан лаб олган йўли унинг келажаги учун муҳима ҳамиятга аъгава мустаҳкам пойдевор бўлиб ҳизмат қилади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, халқимиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач, мамлакат ўтмишига, бой тарихий меросига, маънавий қадриятларга бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Ислоҳ Каримов таъкидлайганидек: “инсонни руҳан покланиш, қалбан улғайишга чорлайдиган, одамнинг ички дунёси, иродасини бақувват, иймон-эътиқодини бутун қиладиган, виждонини ўйғотадишган беқиёс куч, унинг барча қарашларининг мезони” бўлган-маънавиятга энг устувор йўналишлардан бири сифатида эътибор қаратилди.

Бугунги глобаллашув шароитида турли шакллардаги, хусусан “оммавий маданият” кўринишдаги маънавий таҳдидларга қарши кураш, бунинг учун “халқни-халқ, миллатни-миллат” қилиш мамлакатимиз мустаҳкамлаш, жамият тараққиётини, унинг барқарорлигини таъминлашда маънавиятнинг роли беқиёсдир. Юртбошимиз айтганидек, “XXI аср маънавият асри,

маърифат асри, илм-фан, маданиятият ва ахборот асри” бўлишини ҳаёт яққол кўрсатиб турибди.

Халқимиз маънавий рухий дунёқарашининг юксалиши

Юртимизда мустақиллик шабадаси эсиб, Президент Ислом Каримов раҳбарлигида миллий маънавий тикланиш жараёни вужудга келди. Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган миллий –маънавий тикланиш концепцияси юртимизда бошланган миллий тикланиш жараёнининг дастурий методологик асоси бўлиб хизмат қилди.

Мустақиллик туфайли бизнинг маънавий кдриятларимиз, ўтмиш аждодларимиз қолдирган мерос, ўзининг бутун мукамаллигида, қайчиланмасдан, «прогрессив-реакцион» аталмиш зўраки қолипларга тиқиштирилмасдан тиклана бошлади. Куръони карим, ҳадиси шарифлар биринчи марта ўзбек тилига таржима қилиниб, нашр этилди, Носириддин Рабғузий, Аҳмад Яссавий, Муҳаммад Раҳимхон Феруз, Бурхонуддин Марғиновий, Абу Мансур Мотуридий, Беҳбудий, Фитрат, Чўлпон ва бошқа «совет даврида» ҳатто номларини эслаш ман қилинган алломаларимизнинг асарлари бирин-кетин нашр этилиб, чанқоқ китобхонлар қўлига етиб кела бошлади. Давлат тили ҳақида қонун қабул қилинди. Тасаввуф пирлари - Аҳмад Яссавий, Нажмиддин Кубро, Баҳовуддин Нақшбанд юбилейлари миллатимизнинг руҳида покланиш туйғуларини уйғотди. Пойтахтимизнинг қоқ марказида соҳибқирон бобомиз Амир Темурнинг улуғвор мужассамаси ўрнатилиши ўзбек халқининг ҳар бир фарзанди руҳида ҳақли ифтихор ҳисларидан ўчмас ёғду пайдо қидди. XX аср бошларида миллатни маърифат, адолат, ҳуррият сари етаклаган жаҳид алломаларимиз халқидилидан яна муносиб ўрин ола бошлади. «Босмачи» дея ёппа қораланган миллий озодлик ҳаракати иштирокчилари ўз қадрларига лойиқ баҳоландилар.

Миллий маънавиятни тиклаш, ўзликни англаш айнан маънавий қадриятларни ўзлаштириш, ўз халқининг тарихи, маданий меросини ўрганиш, бугунги ҳолати ва эртанги истиқболини аниқ тасаввур этишдан

бошланади. Ҳар бир инсоннинг меҳнати, фаолияти, ҳаётий мақсадлари маълум бир кадриятларга эришиш, моддий ва маънавий бойликларга эга бўлишга йўналтирилган бўлади.

Миллиймаънавийкадриятларкўпасрликтарихгаэга.Ўзбекистондаги тарихий обидалар, маданий ёдгорликлар ё урф-одат ва маросимларни таҳлил қилиш, буларнинг пайдо бўлиши жуда қадим замонларга бориб тақалишини кўрсатади.

И.Каримов мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб миллий маънавий кадриятларни юксалтиришга алоҳида эътибор бериб келмоқда.¹Мустақиллик сабаб, юртимизда маънавий юксалиш юзага келди. Муборак Рамозон ва Қурбон ҳайитларимиз, Наврўзнинг қайта юз очди.

Бир тузумдан бошқасига ўтиш даврида аҳолининг руҳияти ва кадриятларида жиддий ўзгаришлар содир бўлади. Ўз умрини яшаб бўлган ғоялар ва мафкуравий ақидалар, замонга мос келмайдиган муносабат ва фазилатлар ўрнини янгилари билан тўлдириш осонликча кечмайди. Шуларни ҳисобга олиб, айтиш мумкинки миллий ўзликни сақлаш, тарихий хотирани тиклаш, келажакка комил ишонч ҳиссини яратиш учун маънавият, миллий маънавий кадриятлар бекиёс аҳамиятга эга.

Ҳар қайси халқ ёки миллатнинг тафаккури, турмуш тарзи, маънавий қарашлари ўз-ўзидан, бўш жойда шаклланиб қолмайди, уларнинг вужудга келиши ва ривожланишида аниқ тарихий, табиий ва ижтимоий омиллар асос бўлиши, Шарқ оламида, жумладан, ўзимизнинг Ўрта Осиё шароитида жамоа бўлиб яшаш туйғуси ғоят муҳим аҳамият касб этади.

Халқимизнинг турмуш ва тафаккурида бошқаларга ҳеч ўхшамайдиган, минг йиллар давомида шаклланган, нафақат ўзаро муомула, балки ҳаётимизнинг узвий бир қисми сифатида намоён бўладиган бир қатор ўзига хос хусусиятлар мавжудлиги, жумладан, тилимиздаги меҳр-шафқат, кадр-қиммат деган, бир-бирини чуқур маъно-мазмуни билан бойитадиган ва

¹Ислом Каримов.Ҳалолликвафидойилик – фаолиятимизнингасосиймезонибўлсин. Тошкент, Ўзбекистон, 1994, 44-бет.

тўлдирадиган ибораларни бошқа тилларга айнан таржима қилишнинг ўзи мушкуллиги, бундай тушунчалар асрлар мобайнида эл-юртимизнинг дунёқараши, маънавий ҳаётининг негизи сифатида вужудга келган, онгу шууримиздан чуқур жой олган буюк қадриятларнинг амалий ифодасидир.

Хулоса қилиб айтганда, жаҳон халқлари тажрибаси, уларнинг босиб ўтган мураккаб ривожланиш йўллари, буборадаги сабоқ ва хулосалар шундан далолат берадики, қаерда давлат ва жамият тараққий топса, халқнинг тинч-осойишта ҳаёт кечириши, ўз олдига эзгу ва буюк мақсадлар қўйиб яшаши учун етарли шарт-шароитлар яратилган бўлса, ўша ерда эркин фикрлаш муҳити ва шу асосда миллий маънавий юксалиш учун янги имкониятлар туғилади, ўша давлатда миллат-миллат, халқ- халқ сифатида тараққий этади, унинг миллий маънавияти ривожланиб боради. Бунга халқимиз ҳаётидаги маънавий юксалиш, миллий маданиятимизнинг ривожи мисол бўла олади.

Хулоса

Бугун озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон мамлакат куришдек олий мақсад йўлида одимлаётган Ўзбекистон олдида халқини маънавиятини миллий қадриятлар асосида юксалтириш, маънавий жиҳатдан етук инсонлар яшайдиган, дунёда энг ривожланган мамлакатлар каторига чиқишдек олий бир мақсад турибди.

Мақсад ҳақиқатдан ҳам жуда катта, улуғвор. Ана шу улуғвор мақсад ни амалга ошириш эса осон иш эмас. Бунинг учун миллий маънавиятни ривожлантириш, уни халқ орасида кенг тарғиб –ташвиқ этиш, ўсиб келаётган ёш авлод онгида четдан келаётган ҳар қандай ёт ва бузғунчи ғояларга қарши кураш тизимини яратиш зарур.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Республика Олий Кенгаши ўн иккинчи сессиясида сўзлаган нутқида: «Олдимизда турган энг муҳим масала, бу миллий мафкурани яратиш, миллий маънавиятни ривожлантириш, унинг тарғиботини жадаллик билан амалга оширишдир», - деган эди. Зеро, дунёдаги ҳар бир жамиятнинг ўзига хос, ўзига мос келадиган, унинг учун хизмат қиладиган, туб мақсадлари ва манфаатларини ҳимоя қиладиган миллий маънавияти бўлади.

Мустақиллик йилларида эришилган ютуқлар, мавжуд муаммоларни холисона таҳлил қилиш, тегишли хулоса ҳамда сабоқлар чиқариш миллий маънавиятнинг зарурлиги ва аҳамиятининг тобора ортиб боришини кўрсатмоқда. Мамлакатимиз Президенти И.А.Каримов миллий маънавиятни юксалтириш зарурати ҳақида мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ фикр юритиши тасодифий ҳол эмас эди. Негаки, «Миллий мустақил давлат бор экан, унинг мустақиллиги ва эркинлигига, анъана ва урф-одатларига таҳдид соладиган, уни ўз таъсирига олиш, унинг устидан ҳукмронлик қилиш, унинг бойликларидан ўз манфаати йўлида фойдаланишга қаратилган интилиш ва ҳаракатлар доимий хавф сифатида сақланиб қолиши

муқаррар»¹. Ўзбекистоннинг ҳозирги даври, бундан кейинги тараққиёти ва истиқболи ҳамда мустақиллигининг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, маданий-маънавий заминларини яратиш ва мустаҳкамлаш учун миллий маънавиятни юксалтириш сув ва ҳаводек зарур. Буни ҳаётнинг ўзи очиқ-равшан кўрсатиб турибди.

Миллий маънавиятни юксалтиришнинг зарурлиги, энг аввало, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун зарурдир. Мустақилликнинг тақдири, Ўзбекистоннинг келажаги, биринчи навбатда ва асосан, одамларга, уларнинг амалий фаолиятига, ахлоқий баркамоллигига, ғоявий-сиёсий етуклик даражасига, миллий ўзлигини қанчалик чуқур ва мукамал англаб олишларига бевосита боғлиқ. Миллий маънавиятсиз оммани жамият тараққиётини, мустақиллик билан боғлиқ бўлган улкан вазифаларни бажаришга сафарбар этиш мумкин эмас. Инсоннинг фаолияти унинг илғор миллий маънавиятга қатъий амал ва эътиқод қилишига боғлиқ, албатта.

Хулоса қилиб айтганда, миллий маънавият бу тарихий ҳодиса, у халқимизнинг минг йиллар давомида ҳаёти ва турмуш тарзи, миллий қадриятлари асосида шаклланиб келган. Бугун мустақиллик сабаб у янада муҳим ҳодиса сифатида халқимиз тараққиёти учун таянч омиллардан ҳисобланади. Миллий маънавиятимизни янада такомиллаштириш, уни кенг халқ оммаси, аввало униб-ўсиб келаётган ёш авлод қалби ва онгига энг таъсирчан йўллар ва самарали усуллар билан сингдириш муҳим вазифа ҳисобланади.

¹ Каримов И.А. Ватанравнақиучунҳарбиримизмаъсулмиз. Т.9. –Т.: «Ўзбекистон», 2001. Миллийистикдолғояси: асосийтушунчаватамойиллар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2001. 3-б.

Фойдаланилганадабиётлар

1. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият. Тошкент: Ўзбекистон, 1994 й.
2. Ислом Каримов. Ҳалоллик ва фидойилик — фаолиятимизнинг асосий мезони бўлсин. Тошкент, Ўзбекистон, 1994
3. Каримов И.А. Маънавий юксалиш йўлида. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интилоқда. Т: Ўзбекистон, 1999
5. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд, Тошкент, «Ўзбекистон» 1999
6. Каримов И.А. Юксак маънавият-жамият тараққиётининг асоси. 10-жилд, Тошкент, «Ўзбекистон», 1999
7. Каримов И.А. Ўз келажакимизни ўз қўлимиз билан қурмоқдамиз. «Туркистон» газетаси мухбирининг саволларига жавоблари. Халқсўзи 1999 й. 3 феврал.
8. Каримов И.А. Ватанравнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз. Т.9. —Т.: «Ўзбекистон», 2001.
9. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз. Т.9. —Т.: «Ўзбекистон», 2001
10. Каримов И.А. Юксак маънавият — енгилмас куч. Тошкент, «Маънавият» 2008.
11. Маънавий юксалиш йўлида. (Муаллифлар жамоаси) Тошкент, «Маънавият» 2008
12. Миллий истиқлолғояси: асосий тушунча ва таъмомийлар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2001.
13. Жалолов А. Мустақиллик масъулияти. Т., Ўзбекистон, 1996 й.
14. Имомназаров М. Миллий маънавиятимиз назариясига чизгилар. Т., Шарқ, 1998 й.
15. М. Имомназаров. Миллий маънавиятимиз асослари. Т. 2001
16. Имомназаров М., Эшмуҳамедова М.
Миллий маънавиятимиз асослари. — Т.: Тошкент Ислом университети, 2001
17. Миллий истиқлолғояси: асосий тушунча ва таъмомийлар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2001.
18. Мустақиллик: изоҳли илмий-оммабоп луғат. Т. Шарқ, 1998 й.
19. «Халқ сўзи», 2013 й. 21 январь сони.